

Josep RUAIX I VINYET, *Observacions crítiques i pràctiques sobre el català d'avui/1*, edició de l'autor, Barcelona, 1994.

La contribució de Josep Ruaix i Vinyet a la difusió del coneixement de la llengua catalana ha estat i és certament extraordinària. Els seus materials didàctics per a l'aprenentatge del català han exercit una influència ben positiva en la millora de la quantitat i de la qualitat de l'ús del català.

Observador atent dels comportaments lingüístics i gran coneixedor de la tradició i de la bibliografia lingüística catalana, Josep Ruaix i Vinyet ha publicat, a més d'obres pedagògiques, diversos estudis sobre aspectes de la llengua que generen dubtes i polèmiques (*Punts conflictius del català*, 1989).

Ara Josep Ruaix ens presenta el primer volum d'un nou llibre, *Observacions crítiques i pràctiques sobre el català d'avui/1*, en el qual es com-

binen les dues orientacions que caracteritzen el seu treball lingüístic. Es tracta d'una obra plantejada com un *curs d'aprofundiment lingüístic*, que inclourà unes *pràctiques de correcció*, i alhora com un recull de reflexions sobre el bon ús de la llengua.

Aquesta obra es divideix en set capítols: i. Interferència del castellà; ii. Analogies antitradicionals; iii. Mecanicisme i ultracorrecció; iv. Aplicació precipitada de propostes infundades; v. Esnobisme, relaxació, empobriment; vi. Manca d'informació sobre novetats; novetats discutibles; vii. Defectes estilístics freqüents. D'aquests set capítols, trobem dins del volum que ressenyem els tres primers.

A la presentació del llibre, Josep Ruaix explicita els tres grans crite-

ris rectors que el guien a l'hora de formular les seves observacions: la unitat de la llengua, la seva personalitat i la seva dignitat.

Al capítol I, dedicat a la interferència del castellà, l'autor examina aspectes de fonètica i ortografia (obertura de la vocal neutra, proliferació de la *ela* dental,...), de morfosintaxi (anteposició del verb —en castellà: «*fue llevado Jesús por el Espíritu*» / en català: «Jesús fou endut per l'Esperit»—, calcs que afecten l'article —per exemple «La institució tal ja ha complert (els) quaranta anys», on l'ús de l'article *els* té un caràcter abusi—, l'ús del *li* pleonàstic anticipat, que Ruaix condemna —així, doncs: «Diré a la senyoreta que m'enredes» és preferible a «Li diré a...»—, calcs que afecten les preposicions —per exemple Ruaix critica com a castellanisme la construcció «Als dos dies d'arribar al poble...», que hauria de ser «Al cap de dos dies d'arribar al poble...»—, calcs que afecten les conjuncions —per exemple el *com* superflu a «No eren tan importants (com) perquè hi dediquéssim la nostra atenció»,...) i de lèxic i estilística (hipocorístics acastellanats, els noms d'operació tècnica —que Ruaix aconsella d'acabar en *-atge* i no en *-at-* i els castellanismes lèxics). Aquest primer capítol del llibre es tanca amb els útils apèndixs següents: «Ordre epigramàtic o funcional de la frase», «Pleonasmes amb

els pronoms febles», «Sobre les construccions reflexivo-passiva i reflexivo-impersonal» i «Breu ullada sobre la distribució *com* / *com a*».

Josep Ruaix dedica el segon capítol del llibre a les analogies antitradicionals. Dins d'aquest capítol Ruaix es refereix a la flexió verbal (*morit*,...), a l'ús incorrecte dels verbs *telefonar*, *trucar* i *escriure* com si fossin transitius, a l'ús de *reflexionar* que estableixen els diccionaris i que Ruaix, possiblement amb raó, considera estrany (Ruaix propugna *reflexionar sobre un projecte* i no *reflexionar un projecte*, com fixen els diccionaris), a l'abús de *només*, que en alguns casos considera preferible substituir per *solament*, *sols* o *únicament*, etc.

Al tercer capítol Ruaix s'ocupa dels fenòmens de mecanicisme (aplicació mecànica, forçada, de determinades regles) i d'ultracorrecció (exageracions que van més enllà de la veritable correcció). En aquest capítol Ruaix es refereix, entre altres punts, a les accentuacions forçades de noms greco-l·latins, a grafies forçades, com la doble *n* de *tennis* o *escàner*, mots procedents de l'anglès, on la doble *n* es pronuncia com una *n* simple, a la *zz* de *pizzeria*, que Ruaix proposa d'escriure amb *tz*. Una de les matèries que Ruaix analitza dins d'aquest capítol és l'ús de la coma en els encapçalaments de les cartes, que proposa de substituir, seguint, de fet, d'acord amb l'ús del

castellà, per dos punts (Benvolgut amic, /:). En relació amb aquesta qüestió, sorprèn que Ruaix afirmi que «la fórmula d'encapçalament no és pròpiament un vocatiu» (pàg. 103), quan precisament el seu caràcter vocatiu explica l'ús tradicional en alemany d'un signe d'admiració a l'acabament d'aquesta fórmula de salutació inicial. A més, l'ús de la coma és general en francès, anglès, alemany o italià. Sembla, doncs, que Ruaix es precipita quan conclou que «s'hauria d'abandonar l'ús de la coma en els encapçalaments dels textos» (pàg. 104), sobretot si tenim en compte que els manuals catalans actuals de correspondència comercial i administrativa (Osvald Cardona, Meritxell Sales, M. Teresa Cairat - Anna Zamora, el llibre *La carta* publicat pel Govern d'Andorra, ...) fan servir habitualment la coma en aquest cas.

En relació també amb el llenguatge administratiu, cal assenyalar un altre aspecte discutible d'aquest tercer capítol: la defensa que Ruaix hi fa de l'ús de *previ*, *prèvia* com a abla-

tiu absolut («prèvia consulta a...»). Sense discutir l'explicació que Ruaix ens dóna per defensar-ne la correcció, ens inclinem a considerar que es tracta d'un ús que encarcara l'expressió i que la fa forçada, poc natural. Creiem que és preferible recórrer en aquest cas a solucions més usuals com *després de* (consultar) o *un cop* (consultat).

Al costat dels punts d'aquest capítol que he volgut destacar, podríem esmentar-ne molts altres igualment interessants, com la defensa que Ruaix fa de l'admissió de les construccions *a començaments de*, *a finals de*, *de cara a* (en sentit figurat), *en relació a*.

La publicació d'un llibre com el que ara ressenyem és sens dubte una aportació molt valuosa a la reflexió sobre el bon ús de la llengua catalana. Josep Ruaix i Vinyet, amb el seu admirable sentit de la llengua, ens ofereix una obra que caldrà tenir molt en compte d'ara endavant.

Carles DUARTE I MONTSERRAT

Isidor MARÍ, *Conocer la lengua y la cultura catalanas*, Palma de Mallorca, Lull, Federació d'Entitats Culturals dels Països Catalans, 1993, 202 pàg., ISBN 84-604-7744-4.

La política —entesa en sentit estricte, però també en sentit ampli— és paraula i és acció. La paraula *política* és sempre pedagogia; l'acció política és tothora l'art de resoldre els problemes col·lectius. Això és la

política democràtica. L'altra, la mala política, és tot el contrari: intoxicar l'opinió pública i crear problemes allà on no n'hi havia.

Actualment, assistim a Espanya a un xoc frontal entre aquestes dues